

Словенска терминологија данас

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

SCIENTIFIC MEETINGS

Volume CLXVII

DEPARTMENT OF LANGUAGE AND LITERATURE

Book 28

SLAVONIC TERMINOLOGY TODAY

Accepted at the 5th meeting of the Department of Language and Literature
of 30th May, 2017, on the basis of reviews presented by *Predrag Piper*
and *Rajna Dragičević*

Editors

PREDRAG PIPER, full member of the Academy
Dr VLADAN JOVANOVIĆ

BELGRADE

2017

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

НАУЧНИ СКУПОВИ

Књига CLXVII

ОДЕЉЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Књига 28

СЛОВЕНСКА ТЕРМИНОЛОГИЈА ДАНАС

Примљено на V скупу Одељења језика и књижевности
од 30. маја 2017. године, на основу реферата
академика *Предрага Пипера* и проф. др *Рајне Драгићевић*

Уредници

академик ПРЕДРАГ ПИПЕР

др ВЛАДАН ЈОВАНОВИЋ

БЕОГРАД

2017

Издају
Српска академија наука и уметности
и
Институт за српски језик САНУ

Уређивачки одбор

Предраг Пипер, редовни члан САНУ, Слободан Реметић, редовни члан АНУРС,
проф. др Мато Пижурица, проф. др Срето Танасић, проф. др Софија
Милорадовић, проф. др Рајна Драгићевић, доц. др Исидора Бјелаковић,
проф. др Викторија Людвигівна Иващенко, проф. др Сергей Викторович
Гринеv-Гринеvич, др Сергей Дмитриевич Шелов, prof. dr Ewa Wolnicz-Pawłowska,
к. ф. н. Вячеслав Константинович Щербин, др Марина Спасојевић и
др Владан Јовановић

Рецензенти појединачних радова

проф. др Слободан Реметић, редовни члан АНУРС, проф. др Гордана Јовановић,
проф. др Мато Пижурица, проф. др Људмила Поповић, проф. др Срето Танасић,
dr Peter Weiss, prof. dr Ewa Wolnicz-Pawłowska, проф. др Рајна Драгићевић,
проф. др Душко Витас, проф. др Сергей Викторович Гринеv-Гринеvич,
проф. др Софија Милорадовић, проф. др Александар Милановић, др Марта
Бјелетић, др Снежана Петровић, др Викторија Людвигівна Иващенко,
доц. др Исидора Бјелаковић, к.ф.н. Вячеслав Константинович Щербин,
др Владан Јовановић

Лектор и коректор радова на српском језику
Марија Селаковић

Коректура резимеа на енглеском језику
Clare McGinn Zubac

Превод и коректура резимеа на руском језику
Свејлана Гољак, Эльвира Анатольевна Сорокина

Коректура радова на руском језику
Эльвира Анатольевна Сорокина

Припрема за штампу
Милан Тасић

Тираж 400 примерака

Штампа
Службени гласник, Београд

САДРЖАЈ

Уводно слово 9

I. ПОГЛЕД НА РАЗВОЈ ТЕРМИНОЛОШКИХ И ТЕРМИНОГРАФСКИХ ИСТРАЖИВАЊА У СЛОВЕНСКИМ ЈЕЗИЦИМА. ПРАВЦИ У ТЕРМИНОЛОГИЈИ

Викторія Людвігівна Іващенко: Слов'янське термінознавство:
проблематика й перспективи розвитку 15

Эльвира Анатольевна Сорокина: Формирование теории
языка для специальных целей (ЯСЦ) 29

Сергей Викторович Гринев-Гриневич: Антропологистика
как современное развитие терминоведения 41

Кацярына Пятроўна Любецкая: Спецыяльная лексіка
беларускай мовы як аб'ект даследавання беларускіх
лінгвістаў у канцы ХХ – пачатку ХХІ стст. 51

Marta Małachowicz: Prace dyplomowe z dziedziny terminologii
i terminografii powstałe w instytucie komunikacji
specjalistycznej i interkulturowej uniwersytetu
warszawskiego w latach 2010–2015 61

II. ТЕРМИНОЛОГИЈА И РЕЧНИЦИ

Сергей Дмитриевич Шелов: Универсальный терминологический
словарь: новый тип терминологических словарей 71

Юрий Николаевич Марчук: Проблемы многоязычной
терминографии 85

Марија С. Ђинђић: Обрада лингвистичких и
граматичких термина у двојезичном описном
речнику (на примеру Новог турско-српског речника /
Yeni Türkçe-Sırpça Sözlük) 91

Данко Шипка: Двојезична терминологија исламских термина	101
Рада Стијовић, Олга Сабо, Ранка Станковић: Речник САНУ као база термилошких речника (на примеру Речника кулинарства)	109
Володимир Володимирович Дубичинський: Терминографичні праці харківських лексикографів	125
Вячеслав Константинович Щербин: Отраслевая лексикографія Беларусі	135

III. ГРАМАТИЧКА И ЛИНГВИСТИЧКА ТЕРМИНОЛОГИЈА

Јованка Радић: О логичким основама српских лингвистичких термина на <i>-ица</i> и <i>-ина</i>	149
Милош М. Ковачевић: О термину субјекат у србистици	173
Вељко Ж. Брборић: Српска правописна терминологија данас – у науци и настави	187
Драго Тешановић: Централни и периферни суфикси у српској дериватологији	197
Сања Ж. Ђуровић: Основни појмови морфематике српског језика	213
Марина Љ. Спасојевић: Појмовно-термилошки апарат при проучавању глаголског вида и сродних појава у србистици у светлу аспектолошких приступа	229
Наташа С. Вуловић: Употреба основних фразеолошких термина у српској (и словенској) лингвистици	243
Владан З. Јовановић: Српска терминологија у <i>Речнику словенске лингвистичке терминологије</i> из угла савременог стања српске лингвистике	253
Milan Harvalík: Slovánská onomastická terminologie v mezinárodním kontextu	267
Iveta Valentová: Slovenská onomastická terminológia	277

IV. СТАНДАРДИЗАЦИЈА ТЕРМИНА У ПРОШЛОСТИ И САДАШЊОСТИ. ТЕРМИНИ И КЊИЖЕВНОЈЕЗИЧКА НОРМА

Виктор Д. Савић: Српски називи документа у средњем веку – према самим документима (1189–1346)	291
Исидора Г. Бјелаковић: Синонимија у терминологији код Срба у 18. и 19. веку (математичка географија и астрономија)	305
Александар М. Милановић: Развој српске термилошке мисли у 19. веку: допринос Лазе Костића	317

Марина С. Јањић: Школска терминологија у дијахронијској перспективи	331
Ewa Wolnicz-Pawłowska: Problemy terminologiczne w działalności UNGEGN	343
Tanja Fajfar: Jezikovnokulturna ustreznost kot terminološko načelo	351
Mojca Žagar Karer: Terminološko svetovanje: izkušnje in perspektive	361
Lana Hudeček: Anglizmi u hrvatskome nazivlju	371
Milica Mihaljević: Terminologija kao deskriptivna ili preskriptivna znanost – stanje u Hrvatskoj	383

V. ТЕРМИН И ЛЕКСИЧКИ СИСТЕМ

Милорад П. Дешић: Специјална лексика и полисемија	407
Рајна М. Драгићевић: Детерминологизација као процес општег лексичког фонда	417
Mariusz Górnicz: Czy naukowcy z krajów słowiańskich lubią terminy metafory?	425

VI. ФУНКЦИОНАЛНА РАСЛОЈЕНОСТ ТЕРМИНОЛОШКОГ ИЗРАЗА – НАУЧНА, ПРОФЕСИОНАЛНА (СТРУЧНА) ТЕРМИНОЛОГИЈА И СПЕЦИЈАЛНА ЛЕКСИКА ДУХОВНЕ И МАТЕРИЈАЛНЕ КУЛТУРЕ НАРОДНИХ ГОВОРА

Ружица С. Левушкина: Лексеме из општег лексичког фонда као термини у сфери православне духовности	439
Альбіна Анатоліївна Ковтун: Способи непрямой номінації релігійних понять в українській мові	451
Ђорђе Р. Оташевић: Рад на српској слободнотидарској терминологији	461
Гордана Р. Штасни: Термини у домену нанотехнологије	469
Оксана Чмелікова-Газдошова: Субстантивовані прикметники в українській і чеській юридичній термінології	481
Бојана С. Милосављевић: Филозофска лексика у речнику и у говору	493
Милан С. Ајдановић: Грецизми у српском географском терминосистему	509
Валентина Федоровна Новодранова: Когнитивное моделирование терминосистемы предметной области знания	521
Ольга Михайловна Рылкина: Способы терминообразования русских нозологических терминов (на материале русскоязычной терминологии детской кардиологии)	529

Тамара Валентиновна Рожкова: Статус и типологизация глагола в медицинской терминологии	537
Елена Викторовна Рыжкина: О некоторых динамических процессах в современной русской терминологии	549
Маргарита Николаевна Лазарева: О соотношении интернационального и национального в научных названиях растений (на материале русского языка)	557
Оксана Вікторівна Нарушевич-Васильсва: Семантико-тематична та категорійно-поняттєва організація української термінології харчової промисловості	567
Драгана И. Радовановић: Од Вукове трпезе из његовог Рјечника до Матичиног једнотомника	577
Неђо Г. Јошић: Народни називи воћака код Срба и критеријуми њиховог раслојавања	587
Мирјана С. Петровић-Савић: Из географске терминологије Јадра	599
Ивана В. Лазић-Коњик: Лексика традиционалне културе према тематским пољима	613
Софија Ј. Мићић-Кандијаш: Лексиколошки и лексикографски аспекти превођења енглеских медицинских израза на српски	625

VII. ЕЛЕКТРОНСКЕ ТЕРМИНОЛОШКЕ БАЗЕ ПОДАТАКА И ЊИХОВА ПРИМЕНА У ТЕРМИНОЛОГИЈИ, ТЕРМИНОГРАФИЈИ И ЛЕКСИКОГРАФИЈИ. ТЕРМИНОЛОШКИ САЈТОВИ И ПОРТАЛИ

Александр Васильевич Зубов: Способы автоматического извлечения терминов из текста	639
Paweł Kowalski, Zofia Rudnik-Karwatowa: Wykorzystanie terminologii w systemie informacyjno-wyszukiwawczym językoznawstwa sławistycznego iSybisław	643
Maja Bratanić, Ana Ostroški Anić, Siniša Runjaić: Od baze do portala – razvoj nacionalne terminološke infrastrukture	657
Jana Levická: Počiatky slovenskej terminologickej databázy a jej súčasnosť a budúcnosť	667
Максим Олегович Вакуленко: Віртуальна українсько-російсько-англійська термінографічна лабораторія з фізики: сучасні лінгвістичні технології у фаховій мові	679

УВОДНО СЛОВО

Зборник пред нама настао је из реферата изложених на Међународном научном симпозијуму *Словенска терминологија данас*, који се одржао 11–13. маја 2016. године у Београду, у организацији Српске академије наука и уметности (Одељења језика и књижевности), Института за српски језик САНУ, Академије наука и умјетности Републике Српске (Одјељења књижевности и умјетности) и Матице српске. У Организационом одбору скупа били су: Предраг Пипер, редовни члан САНУ, Слободан Реметић, редовни члан АНУРС, проф. др Срето Танасић, проф. др Софија Милорадовић, проф. др Мато Пижурица, проф. др Рајна Драгићевић, доц. др Исидора Бјелаковић, др Викторија Људвиговна Ивашченко, к. ф. н. Вјачеслав Константинович Шчербин и др Владан Јовановић. Секретари Организационог одбора били су др Марина Спасојевић и др Мирјана Петровић-Савић, а научни секретари: Весна Ђорђевић и Бојана Томић. Будући да је један од основних циљева с којим је основано Друштво српске словесности био рад на стварању српске научне терминологије, одржавање Симпозијума у оквиру програма обележавања 175 година од оснивања Друштва, данас Српске академије наука и уметности, била је прилика изнова се подсетити овог важног догађаја.

На Међународном научном симпозијуму *Словенска терминологија данас* изложено је 63 реферата, а учесници су били из 11 земаља: Србије, Републике Српске (Босна и Херцеговина), Хрватске, Словеније, Пољске, Чешке, Словачке, Русије, Белорусије, Украјине и Сједињених Америчких Држава.

Првог дана, пре него што је Симпозијум званично био отворен, одржан је састанак чланова Терминолошке комисије при Међународном комитету слависта, по унапред припремљеном програму Комисије. На састанку Комисије, поред осталог, разговарано је о динамици рада на изради колективне монографије *Словенска терминологија крајем 20. и почетком 21. века* и изради библиографије радова из терминолошке лингвистичке проблематике за поменути период. Поред чланова Комисије, на Симпозијуму су учествовали домаћи и страни филолози из више лингвистичких дисциплина, будући да терминологија представља важан сегмент номенклатуре сваке појединачне науке, дисциплине, па тако и лингвистике у целини.

Скуп је отворен поздравном речју потпредседника Српске академије наука и уметности академика Љубомира Максимовића, а потом су поздравне речи упутили и представници других установа у својству организатора и покровитеља скупа: проф. др Слободан Реметић, редовни члан Академије наука и умјетности Републике Српске, др Миодраг Матицки, потпредседник Матице српске, проф. др Срето Танасић, директор Института за српски језик САНУ, и проф. др Љиљана Бајић у име Савеза славистичких друштава Србије и Међународног комитета слависта. На пленарној седници, којој су председавали академик Предраг Пипер, др Викторија Људвиговна Ивашченко и проф. др Срето Танасић, изложено је седам реферата, у којима су представљена истраживања у области терминологије из седам словенских лингвистичких средина: Украјине, Русије, Словеније, Белорусије, Пољске, Хрватске и Србије.

Другог дана скупа организоване су две паралелне секције, уобличене у два преподневна и два послеподневна блока. Након сваког блока предвиђена је и реализована петнаестоминутна дискусија. У оквиру прве секције изложено је деветнаест реферата, у којима су обрађивани проблеми из лингвистичке терминологије у словенским језицима, затим представљене анализе термина из разних области знања и стваралаштва из угла етимологије, историјског развоја и савременог стања, анализирана практична питања упоредне и вишејезичне терминологије и терминографије. У оквиру друге секције, изложено је деветнаест реферата, у којима су обрађене теме везане за место термина у лексичком систему словенских језика, упоредно изучавање терминолошких система, израду терминолошких електронских база и портала, као и израду терминолошких речника.

Током трећег дана скупа паралелне секције подразумевале су преподневни и један послеподневни блок (само у првој секцији), након којих је, такође, организована петнаестоминутна дискусија. У оквиру прве секције изложено је дванаест, а током друге секције седам реферата. У рефератима су обрађиване теме које се односе на функционалну раслојеност терминолошког израза, затим питање терминологије у језицима специјалне намене, проблем интернационализације и национализације у терминологији словенских језика итд. С обзиром на славистичку природу скупа, теме реферата, као што је било очекивано, у првом реду биле су посвећене дескриптивним, нормативним и компаративним аспектима словенске терминологије данас и у њеној историји.

Радови представљени у овом зборнику одражавају главне токове у којима се у словенском свету данас развија терминологија схваћена у два основним значењима – као 1) уређен систем специјалних лексичких јединица у служби одређене науке, струке, духовности, уметности и сл. и као 2) аутономна лингвистичка дисциплина која се бави изучавањем термина као

јединица термилошког система. Садржај зборника чине радови који су груписани у оквиру следећих целина: *I. Поглед на развој термилошких и термилографских израживања у словенским језицима. Правци у терминологији, II. Терминологија и речници, III. Грамаичка и лингвистичка терминологија, IV. Стандардизација терминологије у прошлости и садашњости. Термини и књижевнојезичка норма, V. Термин и лексички систем, VI. Функционална раслојеност термилошког израза – научна, стручна (професионална) терминологија и специјална лексика духовне и материјалне културе народних говора, и, као последње поглавље, VII. Електронске термилошке базе података и њихова примена у терминологији, термилографији и лексикографији. Термилошки сајтови и портали.*

Овај симпозијум била је zgodна прилика да се сагледа српска терминологија у ширем словенском лингвистичком контексту, да се погледа оно што је досад урађено и оно што још треба урадити. С друге стране, учешће великог броја домаћих лингвиста на скупу и објављивање њихових радова у овом зборнику омогућује да се српска лингвистика у пољу терминологије на ваљан начин представи широј словенској публици.

Уредници

SLOVENSKÁ ONOMASTICKÁ TERMINOLÓGIA

Iveta Valentová*

Príspevok sa zaoberá stručnou genézou a niektorými podstatnými črtami a problémami slovenskej onomastickej terminológie. Autorka charakterizuje projekt Slovenskej onomastickej komisie pri Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV v Bratislave. Cieľom tohto projektu je abecedné a systematické spracovanie taxonomických termínov, ktoré označujú druhy proprií, a termínov, ktoré súvisia so stavom onomastickej teórie, formou digitálnej databázy. Sústava onomastických termínov, ktoré sú v slovenskej onomastike zaužívané a správne utvorené, členovia komisie budú odporúčať používať a budú publikované aj knižne ako kodifikačná príručka slovenskej onomastickej terminológie.

Kľúčové slová: onomastika, slovenská onomastická terminológia, digitálna databáza

Na 4. medzinárodnom zjazde slavistov v Moskve v r. 1958 bola stanovená úloha, aby sa zostavila normovaná lingvistická slovanská terminológia. Na túto výzvu reagovali aj onomastici a na 1. slavistickej onomastickej konferencii v Krakove v r. 1959 si vytýčili cieľ zjednotiť slovanskú onomastickú terminológiu, ktorá sa vyznačovala neustálenosťou a mnohoznačnosťou.¹ Tieto vlastnosti platili nielen pre slovanskú terminológiu, ale aj pre neslovanské jazyky a používanie medzinárodných termínov. Už termín *onomastika* sa v tom čase chápal rozlične (prov. Svoboda 1960: 273). Vypracovaním návrhu na zjednotenie onomastickej terminológie poverili českého jazykovedca Jana Svobodu, ktorý zostavil sústavu základných onomastických termínov (Svoboda 1960: 274–284).² Tento veľmi dobre prepracovaný systém prediskutovali členovia jednotlivých národných onomastických komisií. Pripomienky niektorých lingvistov a zásady ďalšieho spracovania onomastickej terminológie Jan Svoboda publikoval už v r. 1961. Po zapracovaní pripomienok a doplnení termínov v ďalších slovanských, ale aj v neslovanských jazykoch, ktoré sa zaoberajú slovanskou onomastikou, bola oficiálna slovanská terminológia s nemeckými ekvivalentmi termínov publikovaná pod názvom *Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky* v Zpravodaji Místopisné

---

* Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave; ivetav@juls.savba.sk

¹ Porov. L. Dvonč (1966: 215), V. Blanár (1962: 278–287).

² Genézu prác na slovanskej onomastickej terminológii, jej charakteristiku a pripomienky k návrhu J. Svobodu publikoval aj V. Blanár (1962).

komise ČSAV v r. 1973 (Svoboda et al.). V rámci tohto komplexného opisu systému slovanskej a nemeckej onomastickej terminológie bola prvýkrát systematicky spracovaná aj slovenská onomastická terminológia. Ďalšia príručka slovanskej onomastickej terminológie s názvom *Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika* (Svoboda et al. 1983) bola jej novšou verziou, ktorú kolektív autorov, zostavený zo zástupcov z jednotlivých krajín, obohatil o vybrané termíny slovenského jazykovedca Vincenta Blanára. Teoretické východiská Vincenta Blanára, ktorých základom je funkčný prístup a charakteristika obsahovej (designatívnej) stránky vlastného mena, pričom sa prihliada na binárnu povahu vlastného mena a špecifické onymické príznaky,³ sa stali určujúcimi pri ďalšej analýze a následnej syntéze nielen slovenskej, ale aj slovanskej onymie, a preto sa ukázala potreba zaradiť časť tejto terminológie aj do príručky medzinárodného významu. Zahrnuté do nej boli hlavne termíny ako *živé vlastné meno*, *živé rodinné meno*, ktoré súvisia s jedinečným výskumom a metodikou modelovania neúradnej antroponymie, tzv. živých mien.⁴ Tieto onomastické termíny sú pre slovenskú onomastiku špecifické, hoci postupne prenikajú do iných onomastík, predovšetkým do českej onomastiky.⁵ Vincent Blanár vypracoval do obidvoch príručiek aj celú slovenskú onomastickú terminológiu, ktorú schválila Slovenská onomastická komisia pri Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave (ďalej SOK). Tieto onomastické terminologické príručky boli ovplyvnené snahou o internacionálny charakter onomastických termínov, ktorá výrazne ovplyvnila celú odbornú terminológiu ako dôsledok potreby vedeckej komunikácie v medzinárodnom meradle.

Slovenskú onomastickú terminológiu sa pokúsil systematicky rozčleniť a definovať aj Milan Majtán v štúdiu *Onomastické termíny podľa objektov pomenovaných vlastnými menami* (1979, 1986). Pri triedení vychádzal z výkladovo-dokladového *Slovníka ruskej onomastickej terminológie* (1978) od N. V. Podol'skej, pričom termíny z tejto publikácie upravil do slovenčiny a doplnil v tom čase používanými slovenskými termínmi a slovenskými ilustračnými príkladmi. K základnej onomastickej terminológii sa vyjadroval aj Ladislav Dvonč (1966). O problematike antroponomastickej terminológie písal napríklad Vincent Blanár (1973), novšie niektoré termíny z antroponomastiky presnejšie definovala aj Iveta Valentová (2010, 2012, 2015a). Toponomastické termíny charakterizovali napríklad Milan Majtán (1976), Iveta Valentová (2009, 2015b) a Jaromír Krško

³ V. Blanár publikoval svoju teóriu a metodológiu v početných štúdiách, ktorých obsah zhrnul v monografiách *Teória vlastného mena. Status, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii* (1996) a *Vlastné meno vo svetle teoretickej onomastiky* (2008, verzia s anglickým prekladom vyšla v r. 2009).

⁴ Pozri monografie V. Blanára a J. Matečika *Živé mená na strednom Slovensku. 1. 1. Designácia osobného mena* (1978); *1. 2. Distribúcia obsahových modelov* (1983).

⁵ Prov. napr. práce českého onomastika J. Davida (najnovšie David – Mácha 2014: 18–23).

(2001, 2009). Milan Majtán (1989) klasifikoval aj terminológiu z oblasti chrématonymie. O niektorých problémoch týkajúcich sa chrématonomastickej terminológie písali napríklad aj Ladislav Dvonč (1989), Ján Horecký (1994), Mária Imrichová (2003),⁶ novšie Iveta Valentová (2011) a Milan Majtán (2012). K jednotlivých termínom z rozličných onomastických disciplín sa vyjadrovali v štúdiách a v článkoch aj ďalší slovenskí lingvisti, predovšetkým onomastici. Niektoré slovenské onomastické termíny možno nájsť napríklad v *Základnej jazykovednej terminológii* (1952) a v *Encyklopédii jazykovedy* (1993), ale nie všetky termíny a definície sú v týchto publikáciách už aktuálne.⁷ Na potrebu doplniť onomastickú terminológiu v súvislosti s vývinom teoretickej onomastiky a otázok obsahovej (sémantickej) stránky vlastného mena, otázok systémovotvorných prvkov onymickej sústavy, s vymedzením ich onymickej platnosti a dimenziami onymických sústav upozorňoval Vincent Blanár aj v prvej časti dvojzväzkovej encyklopédie *Słowiańska onomastyka* (2002: 84 – 85).

Výskum onomastickej terminológie prebiehal aj iných slovanských krajinách. Najbližšie k slovenskej terminológii má česká onomastická terminológia. Na jej vypracovaní v spomínaných príručkách sa podieľali okrem Jana Svobodu aj Vladimír Šmilauer, Libuše Olivová-Nezbedová a Karel Oliva. Klasifikáciu onomastickej terminológie z českých onomastikov urobil Vladimír Šmilauer (1976), pričom v sústave onomastickej terminológie videl niekoľko vrstiev a základné triedenie do troch skupín urobil podľa pomenovaných objektov na objekty prírody v najširšom zmysle, živé bytosti a ľudské výtvyry. Ladislav Zgusta (1995) charakterizoval stav, problematiku a úskalia tzv. systematickej, inovatívnej onomastickej terminológie. Rudolf Šrámek (1999: 16) vyčlenil z hľadiska delenia onomastiky podľa druhej povahy onymických objektov tri veľké onymické priestory: geonymický, bionymický a chrématonymický. Tieto tri priestory predstavujú základné triedenie onomastických termínov podľa druhov proprií. K základným znakom, charakteristike a problematike nielen českej, ale aj slovanskej a medzinárodnej onomastickej terminológie sa vyjadrovali hlavne Rudolf Šrámek (2003) a Milan Harvalík (2003, 2005, 2008, 2014; Harvalík – Caffarelli 2007). Z ostatných slovanských onomastických terminológii je lexikograficky spracovaná ruská terminológia v už spomínanom slovníku Natalije V. Podol'skej a najnovšie vyšla ukrajinská onomastická terminológia v *Slovníku ukrajinskej onomastickej terminológie* (2012) autorov Dmytra Bučka a Natalije Tkačovej. Niektoré základné poľské onomastické termíny, ktoré vypracoval Artur Gałgowski (2012), sú dostupné na internetovej stránke Komisie pre slovanskú onomastiku pri Medzinárodnom komitáte slavistov,⁸ kde sa nachádza aj výberová bibliografia prác zaoberajúcich

⁶ J. Horecký a M. Imrichová sa zaoberali predovšetkých termími *logonymum*, *logonomastika*.

⁷ Porov. napr. v *Encyklopédii jazykovedy* na s. 276 termín mikrotoponymia, ktorý sa už dnes v slovenskej onomastike nepoužíva.

⁸ <http://onomastyka.uni.lodz.pl/strona-glowna/terminologia-polska>, cit. 20. 4. 2016.

sa onomastickou terminológiou.⁹ Na internetovej stránke Medzinárodného komitétu onomastických vied sú zverejnené niektoré základné medzinárodné onomastické termíny (*List of Key Onomastic Terms*), ktoré vypracovala terminologická skupina Medzinárodného komitétu onomastických vied.¹⁰

V súčasnosti členovia SOK pripravujú aktualizáciu a doplnenie slovenskej onomastickej terminológie, pričom východisko a základný heslář tvorí materiál v slovanskej príručke z r. 1983. Niektoré termíny sa od vydania slovanských onomastických terminologických príručiek v slovenskej onomastike nevžili, iné sa začali používať v iných súvislostiach, prešli svojim vlastným vývojom a zmenil sa ich obsah. Rozvoj disciplíny, vznik nových teórií, interdisciplinárny charakter onomastiky, medzinárodná spolupráca, individuálna tvorivosť, nerovnaké klasifikačné kritéria, analytické a syntetické prístupy pri spracovaní onomastického materiálu spôsobili zmeny nielen v terminologickej sústave, ale aj vznik nových vhodných i menej vhodných termínov.

V súvislosti s formovaním zásad koncepcie spracovania slovenskej onomastickej terminológie SOK zorganizovala 8. októbra 2013 v Bratislave prvú pracovnú poradu v užšom kruhu slovenských a českých onomastikov, ktorej cieľom bolo oboznámiť sa so stavom svetovej a slovanskej onomastickej terminológie, aktuálnymi terminologickými problémami a možnosťami klasifikácie a spracovania terminológie. Významné pripomienky k problematike slovenskej terminológie mal Milan Majtán, ktorý upozornil na to, že v onomastike sa pod pojmom *terminológia* chápu tzv. taxonomické termíny, ktoré označujú druhy proprií, ale aj termíny, ktoré súvisia so stavom teórie. Vývin a stabilitu demonštroval na príklade termínov, ktorými sa označujú sídelné objekty (*názvy sídelných, sídlištných, osídlených objektov, miestne mená, sídelné mená, toponymá, miestne názvy, osadné názvy, novšie aj ojkonymá*). Pripomenul, že sa v slovenskej onomastike ukázala potreba rozlíšiť termíny *meno* pre živé bytosti a *názov* pre neživé objekty. Navrhol, aby sa pri spracovaní terminológie zachytilo všetko, čo sa použilo, pretože aj terminológia sa vyvíja, ale zdôraznil, že potom bude nutné rozhodnúť, čo treba preferovať. Napríklad bude potrebné zvážiť odporúčanie niektorých novoutvorených termínov ako *litrónymum, orohodonymum, socioorohodonymum, genderoantroponomastika, skionymum*, ktoré sa v slovenskej onomastickej literatúre vyskytli. Často sú výtvorom individuálnej tvorivosti a zväčša sa vyskytujú iba v práci alebo v prácach jedného autora. Niektoré sa však ukázali ako potrebné a vžili sa (napr. termíny *urbanonymum* a *logonymum*). Ku vzťahu domácich a medzinárodných

⁹ <http://onomastyka.uni.lodz.pl/strona-glowna/publikacje>, cit. 20. 4. 2016. Je dostupná aj na stránkach Medzinárodného komitétu onomastických vied / The International Council of Onomastic Sciences – ICOS: <http://icosweb.net/drupal/terminology>, v rámci súboru ICOS-Terms-en.pdf, cit. 20. 4. 2016.

¹⁰ Zatiaľ v anglickom, nemeckom a francúzskom jazyku (pozri súbory vo formáte .pdf dostupné z <http://icosweb.net/drupal/terminology>, cit. 20. 4. 2016).

termínov Milan Majtán uviedol, že onomastická terminológia stále smeruje k internacionalizácii, ale zároveň hlavne na margo nových termínov podotkol, že medzinárodnosť nespočíva v utvorení a použití určitého termínu, ale dôležité je to, aby termín bol prijatý a mal komparabilitu. Pripomienky dr. Majtána členovia SOK akceptovali pri formovaní ďalších zásad a prijali aj jeho návrhy, aby pripravovaná slovenská onomastická terminologická príručka bola nielen informatívna, ale aj normatívna, a aby slovenská terminológia zapadala do slovanskej i do svetovej terminológie.¹¹

Spracovanie slovenskej onomastickej terminológie sa v súčasnosti realizuje v rámci terminologickej databázy Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave.¹² Spracúvajú sa taxonomické termíny a termíny, ktoré súvisia so stavom teórie. V prvej fáze sa v digitálnej databáze abecedne zaznamenajú všetky onomastické termíny, ktoré sa doposiaľ v slovenskej onomastike vyskytli, čím sa dodrží aj odporúčanie Rudolfa Šrámka (2003: 38), že slovník onomastických termínov by mal byť skôr otvorenou inventarizáciou toho, čo sa používa, čím by rešpektoval stav, ktorý je v onomastike. Iveta Valentová vypracovala zoznam novších termínov a problematických termínov, ktoré sa pripomienkujú členmi SOK a ich zaradenie do databázy sa postupne prerokúva na ďalších pracovných poradách spoločne so spornými prípadmi, s ktorými sa stretli ostatní riešitelia tohto terminologického projektu. Každý člen pracovného tímu má pridelený určitý okruh, druh proprií, ktorého terminológiu zaznamenáva do digitálnej databázy. Digitálna karta (formulár) obsahuje položky: *termín, synonymá, nadradený termín, pôvod termínu, inojazyčné ekvivalenty, definícia, príklady, bibliografia, poznámky a diskusia* (p. prílohu). Synonymné termíny budú mať osobitné digitálne karty s možnosťou „preklikávania“. K inojazyčným ekvivalentom sa okrem slovanských jazykov uvádzajú aj ekvivalenty v angličtine, v nemčine a v maďarčine. Pri anglických ekvivalentoch sa vychádza predovšetkým z terminológie, ktorá je už vypracovaná a uvedená na internetovej stránke Medzinárodného komitétu onomastických vied. Požiadavka maďarských ekvivalentov vyšla predovšetkým z potrieb maďarských onomastikov a slovenských jazykovedcov z Výskumného ústavu Slovákov v Maďarsku v Békešskej Čabe, s ktorým Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV spolupracuje aj na onomastickom projekte.¹³ Do kolónky *poznámky* sa uvádza hodnotenie termínu, napr. odlišné chápanie termínu v inom jazyku alebo jazykoch, vhodnosť – nevhodnosť termínu alebo jeho utvorenia s odôvodnením, prečo je nevhodný alebo nevhodne utvorený, obmedzenie jeho používania, zaužívanosť v slovenskej onomastike, príp. v iných onomastikách, staršie synonymné termíny, autor

¹¹ Bližšie k obsahu rokovania na tejto porade pozri I. Valentová (2014).

¹² Bližšie o Slovenskej terminologickej databáze pozri príspevok J. Levickej v tomto zborníku.

¹³ Projekt sa týka výskumu priezvisk pôvodom slovenských rodín v Maďarsku. V súčasnosti prvým výstupom je kolektívna monografia *Čabianske priezviská* (2015).

termínu ap. Do kolónky *bibliografia* sa uvádzajú najdôležitejšie práce (monografie, štúdie) v ktorých sa termín použil, alebo štúdia, v ktorej bol termín prvýkrát použitý. Po dokončení bude databáza sprístupnená na internete¹⁴ okrem políčka *diskusia*, ktoré slúži na pripomienkovanie daného termínu ostatnými členmi SOK. Výhodou prioritne digitálneho spracovania je aj možnosť dodatočného dopĺňania a úprav, ktoré si vyžiada ďalší vývoj onomastickej terminológie.

Z taxonomických termínov, ktoré pomenúvajú druhy proprií podľa pomenovaných objektov, sú zatiaľ rozpracované niektoré termíny z antroponomastiky a toponomastiky, a z termínov, ktoré súvisia so stavom teórie, predovšetkým terminológia Vincenta Blanára, ktorá vyplynula z jeho teórie vlastného mena. V druhej fáze sa prostredníctvom grafického počítačového programu vyznačí terminologická sústava. Hoci digitálna databáza slovenskej onomastickej terminológie by mala obsahovať všetky termíny, ktoré sa v slovenskej onomastickej literatúre vyskytujú, terminológia v knižnej príručke bude kodifikovaná členmi predsedníctva SOK a budú v nej len odporúčané termíny, čím sa v plnom rozsahu uplatní návrh dr. Majtána, aby príručka mala normatívny charakter.

Problematické termíny a definície sa rozoberajú na ďalších pracovných poradách. Na ilustráciu uvedieme príklady z terminológie prof. Blanára. V slovenskej onomastike sa zaužíval v užšom zmysle slova skrátenejší termín *živé mená* pre *živé osobné mená*, ktoré označujú jednotlivcov, jednotlivé osoby. Adjektívum *živý* má vyjadrovať nielen neúradnosť a fungovanie mena v komunikácii, ale podľa V. Blanára (2009: 36) predovšetkým to, že je „živá“ motivácia, čo znamená, že používatelia si ešte uvedomujú pôvodnú motiváciu vzniku tohto mena, tzv. onymickú motiváciu, ktorá je pri iných druhoch antroponým, ako sú napr. rodné (krstné) mená, priezviská, a aj všeobecne pri iných druhoch proprií, irelevantná pri ich používaní a fungovaní: „Keď sa v dvojmennej sústave z (mnohých) prezývok utvorili priezviská, vďaka ich dedičnosti sa stráca ich pôvodná motivácia. Lexikálny význam odvodzovacieho základu ustupuje, stáva sa irelevantný. Pôvodný lexikálny význam antropolexémy sa v bežnej komunikácii uvedomuje pri výrazne expresívnych útvaroch, napr. *Serenko*, *Vreštiak*, *Bachor*, *Grajzel*, hoci z identifikačného hľadiska nie je dôležitý. Iná situácia je pri neúradnom pomenovaní. Motivácia mien je živá (preto hovoríme o živých menách); napr. *Šubíček* („šubíčkoval, leštil topánky“), *Icika* („bol veľmi malý“), *Dollároš* („bol v Amerike“). Pri priezviskách sa príznak expresívnosti vzťahuje na formu mena, pri neúradných menách sa živá motivácia vzťahuje na pomenovanú osobu“ (Blanár 2009: 36).

V mnohých prípadoch sa aj pri fungovaní živých mien pôvodná onymická motivácia časom prestáva uvedomovať, a preto by bolo vhodnejšie na prvé miesto významu časti termínu *živý klásť* „neúradnosť“ a „funkčnosť“. Navyše sa tento

¹⁴ Na internetovej stránke Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave v rámci spomenutej terminologickej databázy.

termín z oblasti antroponomastiky postupne začal presúvať aj do iných onomastických disciplín (napr. *živé toponymum*).

Ako problematický sa javí napríklad ďalší termín Vincenta Blanára *lingvistický a onomastický status vlastného mena*, ktorý možno definovať ako „spätosť lingvistického a onomastického aspektu, uplatňovanie zákonitostí daného jazykového kódu a špecifických zákonitostí kategórie vlastných mien,“ pretože vlastné meno má dvojakú povahu – je prvkom slovnej zásoby daného jazyka a zároveň prvkom daného onymického súboru (Blanár 2008: 19).¹⁵ Adjektívum *onomastický* sa teda týka onymie, a preto by bolo vhodnejšie použiť adjektívum *onymický* aj napriek tomu, že termín je zaužívaný. Na to, že adjektívum *onomastický* sa veľmi často vyskytuje vo význame „onymický, týkajúci sa oným, proprií“ upozornil už Rudolf Šrámek (2003: 34). Analogicky by potom aj namiesto adjektíva *lingvistický* mohlo byť použité adjektívum *lingválny* alebo domáci pojem *jazykový*. Ak však tento termín Vincenta Blanára definujeme ako „pohľad na proprium z pozície lingvistiky a súčasne z pozície onomastiky“, potom adjektíva *lingvistický* a *onomastický* sú v poriadku.

Ako problematická sa javí aj dĺžka tohto termínu. Pre terminológiu nie sú veľmi vhodné takéto typy „dlhých“ termínov, a preto aj napriek odporúčaniu prof. Blanára ponechať celý termín jednotný, pretože jeho prínosom do teoretickej onomastiky je kladenie dôrazu práve na spätosť obidvoch aspektov, členovia SOK sa dohodli na utvorení dvoch samostatných termínov: *lingvistický status vlastného mena* = „uplatňovanie zákonitostí daného jazykového kódu vo vlastnom mene, pohľad na proprium z pozície lingvistiky“, *onomastický status vlastného mena* = „uplatňovanie špecifických zákonitostí kategórie vlastných mien, pohľad na vlastné meno z pozície onomastiky“. Nevyklúčujeme však možnosť, že o týchto termínoch sa ešte bude diskutovať.

Problematika spracovania terminológie je zložitá a bude si ešte vyžadovať prediskutovanie mnohých ďalších nejednoznačných termínov a ich zaradenia do terminologického systému. Predpoklad je pokračovať v spracúvaní slovenskej onomastickej terminológie v rámci samostatnej grantovej úlohy. Veríme, že pripravovaná digitálna databáza a knižná príručka slovenskej onomastickej terminológie posluží nielen slovenským onomastikom, jazykovedcom a prekladateľom, ale bude nápomocná aj pri aktualizácii slovenskej a budovaní medzinárodnej onomastickej terminológie.¹⁶

---

¹⁵ Pozri aj osobitnú štúdiu V. Blanára k tejto téme *Lingvistický a onomastický status vlastného mena* (1976).

¹⁶ Príspevok vznikol v rámci grantovej úlohy VEGA č. 2/000214 *Výskum lexiky slovenských terénnych názvov*.

LITERATÚRA

- Blanár 1962: V. Blanár, K príprave súpisu slovanskej onomastickej terminológie, *Československý terminologický časopis*, 1, 278–287.
- Blanár 1973: V. Blanár, Teoretické problémy onomastickej terminológie, *Makedonski jazik*, 24, 51–62.
- Blanár 1976/1977/1989: Vincent Blanár, Lingvistický a onomastický status vlastného mena, *Onomastica*, 21, 1976, 5–18; Der linguistische und onomastische Status der Eigennamen. *Zeitschrift für Phonetik, Sprachwissenschaft und Kommunikationsforschung*, 30, 1977, 138–148; *Reader zur Namenkunde. I. Namentheorie*. Red. F. Debus, W. Seibicke. Hildesheim-Zürich-New York, 1989, 111–123.
- Blanár 1996: V. Blanár, *Teória vlastného mena. (Status, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii)*, Bratislava: Veda.
- Blanár 2008/2009: V. Blanár, *Vlastné meno vo svetle teoretickej onomastiky. Spisy SJS*, 6, Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť SAV – Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, 2008; *Vlastné meno vo svetle teoretickej onomastiky. Proper Names in the Light of Theoretical Onomastics*, 2009, Marin: Matica slovenská.
- Blanár, Matejčík 1978: V. Blanár, J. Matejčík, *Živé mená na strednom Slovensku. 1. 1. Designácia osobného mena*, Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
- Blanár, Matejčík 1983: V. Blanár, J. Matejčík, *Živé mená na strednom Slovensku. 1. 2. Distribúcia obsahových modelov*, Martin: Osveta.
- Bučko, Tkačova 2012: D. Bučko, N. Tkačova, *Slovník ukrajinskoji onomastičeskoji terminolohiji*, Charkiv: Ranok-HT. / Д. Бучко, Н. Ткачова, Словник української термінології. Харків: Ранок- HT.
- David, Mácha 2014: J. David, P. Mácha, *Názvy miest. Paměť, identita, kulturní dědictví*, Brno: Host.
- Divičanová, Chlebnický, Tušková, Uhrinová, Valentová 2015: A. Divičanová, J. Chlebnický, T. Tušková, A. Uhrinová, I. Valentová, *Čabianske priezviská*, ed. T. Tušková. Békešská Čaba: Výskumný ústav Slovákov v Maďarsku.
- Dvonč 1966: L. Dvonč, K niektorým základným onomastickým termínom, *Československý terminologický časopis*, 5, 215–223.
- Dvonč 1967: L. Dvonč, K podobe onomastických termínov typu toponymum, *Kultúra slova*, roč. 1, č. 10, 342–345.
- Dvonč 1989: L. Dvonč, Chrématomymá v onymii. *Aktuálne úlohy onomastiky z hľadiska jazykovej politiky a jazykovej kultúry. Zborník príspevkov z 2. československej onomastickej konferencie (6. – 8. 5. 1987 v Smoleniciach)*, zost. M. Majtán. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, 372–379.
- Mistrík (ed.) 1993: J. Mistrík (ed.), *Encyklopédia jazykovedy*. Bratislava: Obzor.
- Harvalík 2003: M. Harvalík, K súčasnému stavu slovanskej onomastickej terminológie, *Metodologia badań onomastycznych*, M. Biolik (ed.), Olsztyn: Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 43–49.
- Harvalík 2005: M. Harvalík, Towards a New Millennium – Towards a Common Onomastic Terminology? *Proceedings of the 21st International Congress of Onomastic Sciences, Uppsala, August 19–24 2002*, Uppsala, 161–171.
- Harvalík, Caffarelli 2007: M. Harvalík, E. Caffarelli, Onomastic terminology: an international survey / Terminologia onomastica: un'inchiesta internazionale, *Rivista Italiana di Onomastica*, XIII, 2007, 181–220.

- Harvalík 2008: M. Harvalík, K integračným tentencím v súčasnej onomastickú terminológii, *Jazyk a jeho proměny*, eds. M. Čornejová, P. Kosek, Brno: Host, 45–53.
- Harvalík 2014: M. Harvalík, Towards a Common Onomastic Terminology? The Next Step, *Els noms en la vida quotidiana. Actes del 24 Congrés Internacional d'ICOS sobre Ciències Onomàstiques*, eds. J. Tort i Donada, M. Montagut i Montagut, Annex, Barcelona 21–25 (dostupné z <http://www.gencat.cat/llengua/BTPL/ICOS2011/cercador.html?captasec=1>).
- Horecký 1994: J. Horecký, Logonomastika ako onomastická disciplína, *Jazyková a mimojazyková stránka vlastných mien. Zborník referátov z 11. slovenskej onomastickej konferencie (Nitra 19. – 20. mája 1994)*, red. E. Krošláková, Bratislava: Nitra, Fakulta humanitných vied Vysokej školy pedagogickej v Nitre, 78–79.
- Imrichová 2003: M. Imrichová, Logonymá v systéme vlastných mien. *Vlastné meno v komunikácii. Zborník referátov z 15. slovenskej onomastickej konferencie (Bratislava 6. – 7. septembra 2002)*, zost. P. Žigo, M. Majtán, Bratislava: Veda, 269–273.
- Krško 2001: J. Krško, *Terénne názvy z Muránskej doliny*, Banská Bystrica: Fakulta humanitných vied UMB v Banskej Bystrici.
- Krško 2009: J. Krško, Niekoľko poznámok k termínom anojkonymum a terénny názov, *Slovenská reč*, roč. 74, č. 6, 357–361.
- Majtán 1976: M. Majtán, Základná slovenská toponomastická terminológia, *Zborník materiálov z 5. slovenskej onomastickej konferencie (Prešov 3. – 7. mája 1972)*, red. M. Blichá, M. Majtán, Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 113–116.
- Majtán 1979: M. Majtán, Onomastické termíny podľa objektov pomenovaných vlastnými menami, *Kultúra slova*, roč. 13, č. 5, 153–159.
- Majtán 1986: M. Majtán, Onomastické termíny podľa objektov pomenovaných vlastnými menami, *Úvod do onomastiky*, red. M. Blichá, M. Majtán. Košice: Rektorát Univerzity P. J. Šafárika, 69–76.
- Majtán 1989: M. Majtán, Klasifikácia chrématonymie, *Chrématonyma z hľadiska teórie a praxe. Sborník z 3. celostátného seminára "Onomastika a škola" (Ústí nad Labem 21. – 22. 6. 1988)*, eds. R. Šrámek, L. Kuba, Brno: Onomastická komise ČSAV, 7–13.
- Majtán 2012: M. Majtán, Pragmatonymá sú vlastné mená, *Jednotlivé a všeobecné v onomastike. Zborník referátov z 18. slovenskej onomastickej konferencie (Prešov 12. – 14. september 2011)*, ed. M. Ološtiak, Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 274–279. Dostupné na internete: <http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Olostiak3/index.html>.
- Podol'skaja 1978: N. V. Podol'skaja, *Slovar russoj onomastičeskoj terminologii*. Moskva: Nauka. / Н. В. Подольская, *Словарь русской онимасийической терминологии*, Москва: Наука.
- Rzetelska-Feleszko, Ciešlikowa, Duma (red.) 2002: E. Rzetelska-Feleszko, A. Ciešlikowa, J. Duma (red.), *Słowiańska onomastyka. Encyklopedia, tom I.*, Warszawa, Kraków. Towarzystwo Naukowe Warszawskie.
- Svoboda 1960: J. Svoboda, K slovanské onomastické terminológii, *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, 1960, roč. 1, 273–284.
- Svoboda 1961: J. Svoboda, Zpráva ze subkomise pro onomastickou terminologii, *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, 322–324.
- Svoboda et al. 1973: J. Svoboda et al., Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky. *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, roč. 14, č. 1, 1–280.
- Svoboda et al. 1983: J. Svoboda et al., *Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika*, Skopje: Makedonska akademija na naukite i umetnostite. / *Основен систем и терминологија на словенската онимасијика*, Скопје: Македонска академија на науките и уметностите.

- Šmilauer 1963: V. Šmilauer, Toponym alebo toponymum? *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, č. 4, 49.
- Šmilauer 1976: V. Šmilauer, Třídění vlastních jmen (teze). 5. zasadnutie Medzinárodnej komisie pre slovenskú onomastiku a 5. slovenská onomastická konferencia (Prešov 3. – 7. 5. 1972). *Zborník materiálov*, zost. M. Blichá, M. Majtán, Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 109–111.
- Šrámek 1999: R. Šrámek, *Úvod do obecné onomastiky*, Brno: Masarykova Univerzita.
- Šrámek 2003: R. Šrámek, Tematizace slovanské onomastické terminologie, *Metodologia badań onomastycznych*, red. M. Biolik, Olsztyn: Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 31–42.
- Valentová 2009: I. Valentová, Anojkonymum alebo terénny názov? *Slovenská reč*, č. 1, 31–34.
- Valentová 2010: I. Valentová, Prímeno, živé meno, individuálna charakteristika či prezývka? *Slovenská reč*, č. 2010, roč. 75, č. 4–5, 278–286.
- Valentová 2011: I. Valentová, Chrématonymá – niekoľko poznámok k problémom definície, klasifikácie a vzťahom medzi apelatívom a propriom, *Chrematonimia jako fenomen współczesności*, red. M. Biolik, J. Duma, Olsztyn: Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, 493–502.
- Valentová 2012: I. Valentová, Poznámky k rozdielom medzi prezývkou a funkčným členom živého mena – individuálnou charakteristikou, *Jednotlivé a všeobecné v onomastike. Zborník referátov z 18. slovenská onomastická konferencie (Prešov 12. – 14. september 2011)*, ed. M. Ološtiak, Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2012, 113–122. Dostupné na internete: <http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Olostiak3/index.html>.
- Valentová 2014: I. Valentová, Slovenskí a českí onomastici diskutovali o terminológii, *Kultúra slova*, č. 1, 39–44.
- Valentová 2015a: I. Valentová, „Living“ (Unofficial) Personal Names and their Research in Slovakia, *Proceedings of the Third International Conference on Onomastics „Name and Naming“*. September 1-3, 2015, ed. O. Felecan, Baia Mare: Editura Mega, Editura Agronaut, 44–61. Dostupné na internete: http://onomasticafelecan.ro/iconn3/iconn3_proceedings.php.
- Valentová 2015b: I. Valentová, Úlohy súčasnej slovenskej onomastiky, *Funkce nazw własnych w kulturze i komunikaci*, red. I. Sarnowska, M. Balowski, M. Graf, Poznań: Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej UAM 2015, 701–714.
- Základná jazykovedná terminológia*. Spracovala Komisia pre jazykovednú terminológiu pri Ústave slovenského jazyka Slovenskej akadémie vied a umení pod vedením Dr. Š. Peciara. Red. J. Horecký. Bratislava Nakladateľstvo slovenskej akadémie vied a umení 1952.
- Zgusta 1995: L. Zgusta, Systematická terminologie onomastiky, *Acta onomastica*, 36, 262–272.

IVETA VALENTOVÁ

SLOVAK ONOMASTIC TERMINOLOGY

Summary

The paper deals in brief with the history of Slovak onomastic terminology and its selected main features and problems. The author characterises the project of the Slovak Onomastic Commission at the L. Štúr Linguistic Institute of the Slovak Academy of Sciences in Bratislava. The aim of this project is the alphabetical and systematic processing of taxonomic terms which designate particular kinds of proper names, and the processing of terms connected with general onomastic theory in a digital database. The system of onomastic terms that are anchored and correctly formed in Slovak onomastics will be recommended by members of a commission for usage and will be published in printed form as a codification handbook of Slovak onomastic terminology.

Keywords: onomastics, Slovak onomastic terminology, digital database

Príloha: Ukážka digitálnej karty (formuláru):

termín	onymum
synonymá	vlastné meno, proprium, onymický znak
nadradený termín	podstatné meno, substantívum
pôvod termínu	od gréc. onyma “meno, názov”
inojazyčné ekvivalenty	angl. proper name, name, onym, blr. уласнае імя, bul. собствено име, chorv. proprium, vlastito ime, onim, čes. nomen proprium, onymum, vlastní jméno, mac. оним, проприум, сопствено име, маđ. tulajdonnév, nem. Name, Eigennamen, Оnym, poľ. nomen proprium, onim, nazwa własna, lsrb. (swójske) mjeno, rus. оним, собственное имя, slov. lastno ime, srb. лично име, ukr. онім, власна назва
definícia	Slovo alebo slovné spojenie, ktoré na rozdiel od všeobecných podstatných mien hlavne pomenúva a tým identifikuje jednotlivé objekty.
príklady	Milan Majtán, Mária, Bratislava, Dunaj, Slovensko, Lomnický štít, Biele Karpaty, Hlavná ulica, Vianoce, Slovenské elektrárne, Palmolive...
bibliografia	Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky. Spracovali: J. Svoboda a kol. Zpravodaj Místopisné komise ČSAV. 1973, roč. 14, č. 1, 280 s. Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika. Skopje: Makedonska akademija na naukite i umetnostite 1983. 413 s. (Основен систем и терминологија на словенската ономастика. Скопје: Македонска академија на науките и уметностите 1983. 413 с.) BLANÁR, Vincent: Teória vlastného mena. Status, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii. Bratislava: Veda 1996. 151 s. ISBN 80-224-0490-X.
poznámky	
diskusia	